

MICHAEL WALLNER DUBEN V PAŘÍŽI

Román

Mladá fronta

MICHAEL
WALLNER
DUBEN
V PAŘÍŽI

Mladá fronta

PŘELOŽILA IVANA FÜHRMANN VÍZDALOVÁ

April in Paris by Michael Wallner

**© 2006 by Luchterhand Literaturverlag, a division of Verlagsgruppe
Random House GmbH**

Coverphoto © LAPI/Roger-Viollet

Translation © Ivana Führmann Vízdalová, 2010

Pro Johna a Marthu Wallnerovy

PONT ROYAL, 1943

1

O přeložení jsem se dozvěděl před polednem. Úzký proužek světla se posunul na okenní parapet. Můj major vešel, jednu ruku ještě na klice, druhou mi naznačil, abych zůstal sedět. Jestli je už ten svinčík z Marseille hotový? Ukázal jsem na zpola popsaný list papíru zasunutý v psacím stroji. Tak až to budu mít, můžu jít.

„A co ta depeše z Laure-sur-Marne?“ zeptal jsem se překvapeně.

„Tu bude muset udělat někdo jiný. Vás potřebují.“

Pod stolem jsem sevřel kolena. Mnozí teď odcházejí na frontu.

„Jsem převelený?“

„Na *rue des Saussaies* jim vypadl překladatel.“ Major si pohladil levou stranu hrudníku, německý jezdecký odznak, válečný kříž za zásluhy. Ten se nepřetrhne, aby jim něco odmítl. Prý jen přechodně, nemám si dělat starosti.

„Co se stalo s překladatelem z *rue des Saussaies*?“

„Včera v noci ho přejeli.“

„Partyzáni?“

„Ale kdepak. Chlap se opilý potácel po mostě. Při zatmění ho hlídka v autě uviděla, až když bylo pozdě. Bohužel nebyl mrtvý na místě, hnus. No tak či onak, požadavek na tlumočníka mi leží na psacím stole. Zřejmě tam máte zvláštní *pověst*,“ podivně se usmál major. „*Rue des Saussaies* chce právě *vás*.“

Ztuhla mi záda. Pohlédl jsem na mapu na protější stěně, jedna ku pěti stům tisícům. Šipky, šrafování, sádrové rozety nade dveřmi, zbytky látkové tapety z doby, kdy se tu ještě *bydlelo*. Můj psací stůl, francouzský slovník, okousané tužky. Krásný výhled na řetěz střech na západě mi bude chybět.

Major se na mě zasmušile podíval. „Dodělejte tu věc z Marseille. Pak si vezměte volno. Zítřka ráno nástup do služby u nich. Za pár dní jste zase zpátky. Nemají tam moc v lásce cizí tváře.“

Vyskočil jsem a pozdravil, protože major zamyšleně zvedl pravičici. Stál jsem ještě, když už byl za dveřmi. Na stěně světlo obkreslilo kříž okenního rámu. Najednou mi bylo chladno, zapnul jsem si knoflík u krku, nasadil čepici, jako kdybych byl na odchodu. Zase jsem ji odložil, sklesl na židli, četl francouzský text a začal dvěma prsty tukat překlad.

Měl jsi jít jinudy, pomyslel jsem si. Bylo neopatrné procházet zrovna rue des Saussaies. Před hlavním sídlem se vynořila černostříbrná uniforma, prohodili jsme pár slov. Požádal ten druhý o oheň? Budeš opatrný. Překládat jenom výrazy ze slovníku. Dívat se na stůl, nikomu do očí. Zapomeneš, co ti tam dovolí vidět. Večer půjdeš do svého hotelu, ráno přesně nastoupíš do služby. Tak dlouho, jak tě budou potřebovat. Pak se vrátíš ke svému majorovi, který nechce nic jiného než si užívat město a pocit vítěze. Který na tobě nechává přemísťování šipek a čísel na nástěnné mapě a tvé zprávy podepisuje svým jménem. Dokud jsi pro něj nepostradatelný, zabrání tomu, aby tě poslali do opravdové války.

Pont Royal stál po ramena ve vodě, chybělo jen půl metru ke značně velké vody z roku sedmnáct set a něco. Rybáři se nakláněli přes zděné zábradlí. Kameny byly dnes už teplé, lidé s přivřenýma očima nastavovali tváře slunci. Když slyšeli okované podpatky, mnozí se odvrátili. Vnikl jsem do tlačence kolem Saint-Germain. Čím víc lidí, tím méně nápadná je moje cizost. U Pont Solférino voda bouřila v železnou konstrukci. Tlustá orientálka před stánkem zelináře postupně ohmatala tři ubohá jablka. Ženu, na jejímž čele se leskl stříbrný půlměsíc, zpovzdálí okukoval vojín a jeho kamarád.

„Mají tady pěkný ženský,“ poznamenal voják.

Druhý přikývl. „Takový menší prznění rasy bych si dal říct.“

Navzdory tělnatosti byla elegantní a chovala se, jako kdyby neměla právo na ulici vůbec být. Protože majitel krámků vyšel ven a podezíravě si ji prohlížel, položila jablka zpátky. Nejistě popošla pár kroků a zpozorovala vojáky, kteří jí s drzým úsměvem stáli v cestě.

Ustoupil jsem za šedé uniformy a zabočil do postranní uličky. Rychleji, než jsem chtěl. Polykal ulice pod podrážkami, přestože jsem měl chuť se loudat. Počítal vývěsní štíty hotelů, které jsem míjel. Zajít tak do některého, napadlo mě, a žádat pokoj v nejvyšším patře. Zout si holínky, tiše stát u vysokého otevřeného okna a nechat čas plynout bez pohnutí.

Zpomalil jsem. Obchod na druhé straně měl několik místností řazených za sebou do nitra domu a úplně na konci svítila holá žárovka. Před vchodem židle s růžovým potahem naskládané na sobě. Sklonil jsem se a dotkl vetchého hedvábí. Vzadu zvedl hlavu muž, světlo ostře vyřízlo jeho obličej z pozadí. Když na mě pohlédl, trhl jsem sebou, jako bych byl přistižen při něčem zakázaném.

Vyhledával jsem širší ulice, lidi, tlačenci. Většina krámků už měla odklizenou, ukazovala kolemjdoucím jen prázdné, hnědé police. Jedno pekařství bylo ještě otevřené, fronta dlouhá. Postavil jsem se na konec a uhýbal pohledům. Lidé si od uniformy udržovali odstup. Koupil jsem si chleba poprášený moukou. Když jsem vyšel ven, garçon vymetal na chodník dřevěné hobliny. Lokály otevírají brzy.

Nikdy jsem si nevšiml, že ta černá brána nevede do domu, nýbrž do uličky. Natáhl jsem krk, abych rozluštil vybledlou tabulku – *rue de Gaspard*? Brána byla zavřená. Přes veškerou zvědavost jsem váhal, opřel se o křídlo dveří. Chodci si mě prohlíželi, jak jsem tam stál mezi ulicí a vchodem. Pohlédl jsem za železný práh. Ulička mizela ve stínu zdi, na dlažbu dopadalo šedivé světlo. Vklouzl jsem za bránu a šel. Všude jenom zavřené okennice; tam, kde byly domy nižší, pronikalo podvečerní slunce.

Zabočil jsem za roh a narazil na vetešníka odnášejícího své zboží do kontoáru. S bronzovou bystou v náručí se mi postavil do cesty. Bez rozpaků před polní šedí. Prohlížel jsem si pendlovky opřené o zed'. Skříň z ořechového dřeva, kyvadlo z naleštěné mosazi. „Il me semble, j'ai vu exactement la même à Munich,“ promluvil jsem.

Výslovnost bez přízvuku ho překvapila. „C'est possible, monsieur. Je l'ai achetée d'une famille, qui a vécu en Allemagne pour longtemps.“

„Quel est votre prix?“

Vetešník vyslovil částku. Za tu cenu by žádný Francouz hodiny nekoupil. Nabídl jsem polovinu. Neslevil ani centim, tvrdil, že slíbil nezašantročit hodiny za babku.

„Alors, je regrette.“

Pokračoval jsem v cestě po rue de Gaspard.

Mladá žena seděla bez hnutí na kameni, který ležel před knihkupectvím jako kus skály spadlý z nebe. Všiml jsem si štíhlých nohou pod kabátem, četla si. Když jsem ji už skoro minul, vzhledla. Nešel jsem dál, nýbrž vstoupil do krámu. U pultu stál muž se šedivými vlasy rozdělenými pěšinkou. V puse vyhaslý nedopalek cigarety. Natíral papírové štítky lepidlem; štětec pouštěl chlupy. Krátce pohlédl na uniformu.

„Vous cherchez quelque chose de spécial?“ zamručel bez zájmu. Nečekal ani na odpověď a přilepil štítek na vnitřní stranu knižního přebalu. Naznačil jsem, že se tu chci porozhlédnout. Jeho gesto vypadalo spíš jako odmítnutí než pozvání. Přikročil jsem k polici vedle okna, prsty přejížděl po hřebetech knih. Matným sklem vyhlížel ven.

Pořád ještě seděla na kameni. Měla neobyčejně krásný obličej. Velikánské oči, svůdně klenuté čelo, nad ním rudohnědé kudrny. Hlavu jako lstivá kočka, něžné, vykrojené rty; malou bradu ubíhající strmě ke krku.

Na parapet usedl motýl. Prudce zvedla hlavu, jako kdyby do ní někdo strčil. Pomalu odložila knihu a vstala. Přistoupila

k oknu, kde motýl s rozechvělými křídly setrval. Přiblížila se a já se stáhl o několik kroků zpátky mezi police. Po špičkách došla k nízkému oknu, oči upírala na motýla. Byla ode mě vzdálená jen několik metrů, dívala se mým směrem – a nezpozorovala mě.

Držel jsem několik knížek a náhle na sobě pocítil majitelův zkoumavý pohled. Zavřel plechovku s kličem a vydal se ke mně dopředu. „Vous avez trouvé?“

Otočil jsem se, a tak mi uniklo, jestli motýl uletěl. Muž byl o hlavu menší než já; rozčísnutými vlasy prosvítala pleš.

Zamířil jsem k východu. „Il y en a trop. Je sais pas choisir.“

Položil jsem knihy a vycházel, vzal schod a práh najednou. Podpatek mé holínky tvrdě narazil na dlažbu.

Už tady nebyla. Pohledem jsem pátral za křovím a zabrousil ke konci uličky. Na kameni ležela její kniha. Nedotkl jsem se jí, prohlédl si jednoduchou vazbu. *Le Zéro*, titul mi nic neříkal. Pozvedl jsem zrak a náhle měl pocit, jak kdyby mě za všemi okenicemi někdo pozoroval. Zvolna, dlouhými kroky jsem směřoval k černé bráně a vyšel na ulici. Vyhnul se dvěma otráveně hlídkujícím policajtům a zabočil do platanové aleje.

2

„Kde jste vězel?“ zeptal se mě četař SS. Byl jsem nevyspalý, nervózní a čekal tu dvě hodiny. Na lavici v chodbě jsem se snažil usadit se aspoň trochu pohodlně. Neustále kolem mě sem a tam chodily vyšší šarže, které jsem musel předpisově zdravit. V přízemí mi zkontrolovali vojenskou knížku a povolávací rozkaz. Strážný nejprve někam zatelefonoval, teprve potom mě pustil dovnitř. Cestou nahoru jsem obdivoval zeleně žíhané mramorové schodiště. Dříve tudy kráčeli diplomaté se svými dámami. Člověk by skoro zapomněl, kde je.

„Kde jste byl?“ opakoval četař.

„Tady venku, kde jinde,“ odsekl jsem a ani nevstal. Ten chlap měl hodnost na stejné úrovni jako já. První den rozhoduje o tom, jak se k vám budou na novém pracovišti chovat.

„Tak tenhle tón můžete rovnou zapomenout.“ Přikázal mi, abych ho následoval. „Umíte těsnopis?“ zeptal se přes rameno.

Stačilo by jednoduché ano. „Jinak bych tu asi nebyl.“

„Tak?“ otočil se ke mně s nepříjemným úsměvem. „Sedí tady spousta lidí; ale nikdo proto, že umí stenografovat.“

Stiskl jsem zuby a mlčky šel dál. Bylo mi dvaadvacet, ještě jsem nepoznal frontu. Vojákem jsem se stal ve věku, kdy bych toho beztak nezůstal ušetřený. Byli jsme dva bratři. Otec neměl dost peněz, aby nás oba mohl živit na studiích. Otto se směl stát doktorem. Já začal studovat práva, abych dokázal, že to zvládnu i bez rodiny. Válka mě zbavila dalšího rozhodování.

Vešli jsme do oddělení. Vysoké dubové dveře, silná žena v civilu, dva desátníci SS u psacích strojů. Zase jsem musel čekat.

Konečně četař zaklepal na další kancelář, vešel jsem a stál proti štíhlému muži, s nímž jsem se před třemi dny seznámil na rue des Saussaies.

„Ach, to jste vy.“ Vzhlédl od papírů. „Řekli vám, co budete dělat?“

„Do detailu ne.“ Stál jsem v pozoru, přestože to nebyl předpis.

„Detaily jsou důležité.“ Vzal zelenošedý spis a vstal. Byl středně velký, a přestože mu uniforma přesně padla, vypadal drobnější, než jsem si ho uchoval ve vzpomínce. Hlavu měl téměř holou, kolem úst nápadný rys smutku.

„Pojďte.“ Otevřel průchod vedle psacího stolu, za ním byly spojovací dveře.

„Roth, že ano?“ zeptal se, než vstoupil.

„Desátník Roth, ano,“ odpověděl jsem.

„Jak dlouho ve službě?“

„Od března 1940, hauptsturmführere.“

„Vybral jste si ten nejlepší čas.“

Nebyl jsem si jistý, zda se to vztahuje na vítězné tažení, nebo můj dnešní nástup do služby. Vešli jsme do jasně osvětlené místnosti. Nejprve jsem uviděl chlapcův obličej, do čela mu visely prameny mokrých vlasů. V koutě stála kád', hladina vody se ještě čeřila. Klukovi bylo nanejvýš patnáct let; ruce měl svázané za zády. Ucítil jsem strach. Pak jsem si všiml dvou mužů v uniformách, oba rottenführeri SS. Vytáhl jsem blok. Hauptsturmführer se posadil a rychlým pohybem ukázal místo u stolku. Tužka mi spadla na zem. Tiše jsem ji zvedl, přešel pár kroků ke stolku a sklopil oči. Všechno začalo okamžitě a bez přechodu.

3

Spěchal jsem do hotelu a v malém pokojíku padl na postel, která ho skoro zaplňovala. Nade mnou se rozšuměla voda, holínky odlétly do kouta, *koupavý* Hirschbiegel přišel domů. Trvalo to už celé hodiny. Položil jsem chleba na stůl, jíst jsem nedokázal. Civěl jsem na vybledlé pastýřky a pokoušel se nevnímat zvuky. Stěny tenké jako papír oddělovaly hlavy postelí přistavených těsně k nim. Zvoní telefon. *No, co se děje? Nemám zdání. Nejlepší tam, co jsme byli předevcírem. V Jardin tak nějak. Ostatně někoho s sebou přivedu, však víte.*

Rachocení výtahu; svobodník na chodbě vodí letecké důstojníky sem a tam; ve čtvrtém patře setkání vojenského letectva. Nerozhodně jsem stál mezi postelí a stolem. Poslední dobou jsem si často všiml svého srdečního tepu. Obrátil jsem se k zrcadlu. Úzký nos, tmavé obočí, vzpomněl jsem si na fotografie z dřívějšíka. Nemám tvrdší ústa, ale oči. Měl bys dbát na zastřížení vlasů, pomyslel jsem si a vodou přihladil vlnky nad uchem. Pomalu jsem klesl na postel. Dostal jsem žízeň, ale v pokoji jsem už nic neměl. Pohled mi sklouzl na holínky – *takhle* už ven nechci, dneska večer ne.

Pár minut jsem seděl se sklopenou hlavou a pokleslými rameny. Lidé na Pont Royal posedávali na sluncem ohřátých kamenech, zavřené oči obrácené ke světlu. Když se blížil někdo v holínkách, oči se otevřely. Báł jsem se toho okamžiku. Až se odvrátí, ustoupí do domů, potichu zašeptají kletby, které jsem slyšel a jimž jsem rozuměl. Všude bych se začlenil, v každém městě, jen kdybych směl být jako oni. Chtěl jsem se ponořit, stát se součástí celku;

nikdo nemá právo vidět ve mně někoho jiného. Od slavných dnů vstupu vojska jsem nepocítoval nic jiného než tíseň.

Pomalů, jako kdybych měl učinit závažné rozhodnutí, jsem vstal a otevřel dveře skříně. Jak dlouho jsem na sobě neměl ten oblek s drobným vzorkem? Objevil jsem díрку prožranou od molů, díkybohu na místě, kde to nebylo vidět. Vzal oblečení z ramínka a přidržel je před hrudníkem.

„Mohl bys být úředník,“ oslovil jsem obraz v zrcadle. „Nebo číšník po směně. Možná pracuješ u knihkupce, lepší štítky na desky knih, vyřizuješ pochůzky.“ Pohlédl jsem na polici s knihami, polovina byla francouzských. Jednu z nich si ponesu pod paží, půjdu tam, kde se promenuje hodně lidí. Pak bude nebezpečí menší.

Vytáhl jsem ze zásuvky suchý salám a jablko. Z chleba se při lámání prášila mouka, kapesním nožem jsem krájel uzeninu a zvolna jedl. Jestlipak vyslýchaný chlapec opravdu ty karburátory ukradl? Jenom ho viděli poblíž. Pět autobusů pro transport zajatců – ani jednomu nenaskočil motor; chyběly jim karburátory. Pozoroval jsem své ruce při krájení salámu. Chlapcova krev byla zaschlá. Přestal jsem kousat. V civilu se nedostaneš z hotelu, napadlo mě. Naslouchal jsem tepu srdce. Když se o tom dozvědí na *rue des Saussaies*, zlomí ti to vaz.

Otřel jsem si pusou utěrkou, vstal a vytáhl ze skříně látkovou tašku, v níž jindy odnáším prádlo. V pokoji nade mnou si Hirschbiegel pustil hudbu. *Ma pomme*. Zapnul jsem uniformu a obul holínky. Na schodech potkal poručíka letectva v dámském doprovodu. Předpisově jsem pozdravil, muž se díval mimo mě.

„Dans quelques minutes j’ai temps pour toi.“ Poručík pracně řadil slova vedle sebe.

„Pour faire quoi?“ zasmála se žena.

Vedle recepcy se stráž vybavovala se slečnou od toalet, která uměla pár slov německy. Voják jí nabídl bonbony. Pralinky se lepily k sobě, zašklebil se; její pohled zůstal vážný. S taškou

v ruce jsem pokračoval chodbou. Stěny byly natřené tmavohnědou barvou, odřené tam, kde do nich narazily kufry. Denně jsem tou chodbou procházel, teď mi připadlo, že východ se každým krokem vzdaluje.

„Haló, kamaráde!“

Nezastavil jsem se.

„Ty, počkej!“

Otočil jsem se, jako by se mě to ani nemohlo týkat.

„Ptal se po tobě Hirschbiegel!“ vykřikl voják.

„Kdy?“

„Klepal, ale nebyl jsi nahoře.“

Skrze sklo jsem viděl přicházet majora letectva.

„Díky,“ zavolal jsem přes rameno, byl třemi skoky u dveří a otevřel je majorovi. Stál jsem v pozoru, dokud nedošel k recepci. Slečna z toalet zmizela ve výklenku.

Spěchal jsem ulicemi, jako kdybych měl určitý cíl. Přestože svítlo slunce, vál studený východní vítr a hnal před sebou prach. Zlatá semínka se nalepila na koňský trus. Vzduchem kroužily papírové útržky. Abych ovládl rozrušení, šeptal jsem si jména ulic. Před jedním polorozbořeným domem jsem zpomalil a rozhlédl se. Na první pohled by si člověk pomyslel, že dům dostal zásah. Kus fasády visel nad chodníkem, opěrné trámy se mohly každým okamžikem zlomit. Vešel jsem do průjezdu. Ze zbytku zdi trčelo prasklé vodovodní potrubí. Naslouchal jsem, setřel prach z římsy a připravil si oblek. Složitě jsem si vestoje zouval holínky; poskakoval a způsoboval víc hluku, než mi bylo milé. Nacpal sako uniformy a kalhoty do tašky. Několik vteřin stál na prázdné chodbě pouze v trenýrkách. Venku se ozvaly kroky, polekaně jsem chtěl utéct na zhroutené schodiště. Ale dotýčný jen prošel kolem. Nedovážil jsem se odložit služební známku, jenom ji přehodil přes rameno, takže mi visela na zádech. Spěšně jsem vklouzl do košile a kalhot a zašněroval si boty. Holínky se v tašce narovnávaly, s takovým zavazadlem bych byl nápadný. Prohlédl jsem domovní

chodbu; ohyb schodiště ústil do slepého kouta, kam nedopadalo světlo. V duchu jsem vyslal k nebi modlitbičku a zasunul tašku do tmy. Chtěl jsem si nasadit měkký plstěný klobouk, a v posledním okamžiku si všiml etikety *Klawischnigg & synové, Mnichov*. Překousl jsem nit, proužek látky vytrhl a zahodil. Stáhl si klobouk hluboko do čela.

Jako *někdo jiný* jsem se vrátil na ulici. Odložil jsem všechna privilegia, byl jsem bezbranný před okupanty i okupovanými. Nesměl jsem ukázat svoje doklady, promluvit svým jazykem, *je-diné* nesprávné slůvko mě prozradí. Nejpozději v půl osmé se musím zpětně proměnit, ale hodinky, dědictví s vyrytým německým nápisem, jsem si s sebou nevezl.

Nejprve jsem si přál nějaké jiné jméno, a než jsem se nadál proč a jak, rozhodl jsem se pro *Antoine*. Monsieur Antoine, pomocník v knihkupectví. Vytáhl jsem z kapsy tenký svazek, La Fontainovy bajky. Knížka mi dodávala jistotu, potvrzovala můj životopis. Monsieur Antoine si vyšel na procházku. Je pouze nenápadným chodcem, mladým mužem v kostičkovaném obleku. Jeho kroky neznějí jinak než u ostatních lidí. Žádná rázná chůze, nikdo nemá důvod uhýbat mu proto z cesty. Dech se mu zvolna uklidňoval, prsty nesvíraly knihu tak křečovitě. Posunul jsem si klobouk do týla. Bezdůvodně jsem se v pozdním odpoledni usmíval.

Monsieur Antoine přešel přes Pont Royal a dostal se do rušných ulic na nábreží. Stály tu stánky se zeleninou, lidé popíjeli červené víno z malých sklenek. Zabočil jsem za roh a okamžitě mě zaplavila změť hlasů. Všichni mluvili! Slyšel jsem staré muže, kteří se smáli za dívkou v klobouku zdobeném květy. Tlustá žena zavolala přes ulici a tři jí odpověděly. Abbé, na ramenou záplavu bronzově zbarveného světla, zamrkal na matronu a předpovídal, jaké bude počasí. Hlučící a upovídaná vlna mě zaplavila a strhla mezi hlasy a slova. Položil jsem minci do misky stařeny s akordeonem.

Vytáhla z pusy dýmku. „Quel est votre désir, mon garçon?“

Předsevzal jsem si, že budu mluvit pokud možno co nejméně. Ale monsieur Antoine to považoval za špatné. Za jarního večera je *mlčenlivý* Pařížan nápadný. Kolem byli lidé činorodí, chvástaví a prchliví.

Přál jsem si šlágr, z něhož jsem znal jenom refrén: *Je te veux*. Stařena s požítkem přikývla, zasunula dýmku do koutku úst a začala. Chvilku jsem poslouchal a pak šel dál. Všiml si madam s lehounkým závojičkem, tmavorudě nalíčené rty vypadaly jako z emailu. Kolem proběhla parta výrostků, proti mně se loudal policajt.

Postavil jsem se do fronty před pekárnou. Těsně se na mě tlačila drobná žena. Vpředu hubený prodavač balil krabičky sušenek. Pozoroval jsem učednici, která se soustředěným výrazem četla sešitový román. Moc rád bych věděl, co jí písmena vyprávěla, že zapoměla na celý svět. Poslední příděl sušenek jsem dostal já a zaplatil; žena za mnou na mě metala zlé pohledy. Napadlo mě, jestli bych jí neměl sušenky dát, ale pak jsem na krabičku položil knížku a obojí vzal pod paži.

Zpomaloval jsem před výklady a ujišťoval se, že můj oblek je možné považovat za francouzský výrobek, vzápětí jsem si uvědomil, že jsem zamířil k rue de Gaspard.

Dnes ulička zářila v jiném světle. Slunce pronikalo hlouběji mezi hřebeny a zaplavovalo střechy teplou červení. Balvan před knihkupectvím byl prázdný. Pochopil jsem, že by bylo nesmyslné hledat ženu s kočičí hlavou. Pravděpodobně se tu minule zdržovala jen náhodou, koupila si knihu, sedla si na kámen a četla. Potom odešla a možná se do rue de Gaspard už nikdy nevrátí.

Knihkupectví mělo zavřeno. Zklamaně jsem přečetl jméno nad portálem – *Joffo, Livres*. Ze zvědavosti jsem stiskl kliku, bylo otevřeno. Zacinkal zvonek.

„Smím dál?“ zeptal jsem se francouzsky.

„Jen se tu rozhlédněte, monsieur,“ odpověděl majitel od pultu.

Přešel jsem k polici a postavil se tak, že mohl dobře vidět můj obličej.

„Máte nový překlad *Anny Kareninové*?“ otázal jsem se.

„Žádný nový není.“ Tělnatý muž zavrtěl hlavou a přistoupil blíž.

„*Prospère* zavřel. V současné době z této oblasti nic nevychází.“

Požádal jsem, aby mi ukázal staré vydání. Pozorně jsem se knihkupci zadíval do očí. Pozná ve mně desátníka, který tu byl včera?

„To je ještě předválečné.“ Vrátil jsem mu svazek.

„Říkal jsem to,“ pokrčil rameny. Všiml si knížečky v mém podpaží. „Čtete *Bajky*?“ Natáhl ruku. „Můžu?“

Podal jsem mu svoji oblíbenou knížku.

„Tohle vydání je vzácné.“ Usmál se s obchodním výrazem ve tváři.

Lekl jsem se. Možná je v knize německé razítko.

Joffo otočil na tiráž. „Vidíte: bylo k mání jen do šestatřicátého.“ Pohlédl na mě. „Neměl byste zájem je prodat?“

„Bohužel, je to dárek,“ vydechl jsem s úlevou.

„Někde bych měl ještě mít...“ Čile, jak by to od korpulentního muže nikdo nečekal, přeběhl k vedlejší polici a vytáhl krásně ilustrovanou publikaci. Ukazoval mi příběh *Šťěstí a dítě* s celostránkovými rytinami Dorého.

„Z toho jsem četl dceři, když byla ještě malá,“ poznamenal Joffo.

Na okrajích listů jsem uviděl slova naškrábnutá dětskou rukou. Náhle jsem měl zase před očima dívku s motýlem, mladou ženu s rudohnědými vlasy. Byl to bláznivý nápad, ale odvážil jsem se pokusu.

„Dneska jsem vaši dceru ještě vůbec neviděl.“

Rychle zvedl hlavu. Oči se mu zúžily jako zuřivému kanci. „Známe se, monsieur?“

„Ne,“ usmál jsem se. „Jenom tu občas procházím kolem.“

„A jmenujete se?“

„Antoine...“ Pohledem jsem spěšně přešel hřbety knih. Ře-
tězce písmen, zlatě vyražená slova, rozmáchlé *Re*, zahlédl jsem
antologii s názvem *Les Barbares*. „Antoine Rebarbes.“ Zhluboka
jsem se nadechl.

„Pocházíte z Paříže?“

„Ne, nejsem odtud,“ odpověděl jsem tak upřímně, jak jsem
mohl. „Mohl byste mi zabalit toho Tolstého?“

Zaváhal, vrátil se za pult a zabalil *Annu Kareninovou* do hně-
dého papíru. Vytáhl jsem z kapsy peníze.

„Ale? Už se zase tisknou?“ Joffo držel hladkou bankovku proti
světlu. Byla z pokladny wehrmachtu.

„Taky jsem si říkal.“

„Konečně.“ Obracel platidlo ze strany na stranu. „Staré se člo-
věku rozpadají mezi prsty.“

Bankovka zmizela v zásuvce kasy. Odpočítával drobné na vrá-
cení. „Kde jste se s mou dcerou seznámil?“ zeptal se lstivě. „V sa-
lonu?“

Zaváhal jsem. V jakém *salonu* je asi možné ji potkat?

„Samozřejmě v salonu.“ Přijal jsem peníze a obrátil se k od-
chodu.

Joffo mě nedůvěřivě následoval. „Jste tu v okolí jen občas –
a vlasy si dáváte stříhat zrovna tady?“

Zamyslel jsem se nad souvislostí. Otevřel jsem dveře. „Je to
zkrátka dobrý holič.“ S úsměvem jsem vyšel ven.

Joffo držel dveře, aby zvonek nezacinkal podruhé.

„Přeji dobrý večer, monsieur,“ rozloučil jsem se přes rameno.
Cítil jsem, že se za mnou dívá. Pak se otočil klíč v zámku. Vracel
jsem se uličkou.

„Kolik stojí ty pendlovky?“ zeptal jsem se vetešníka.

Uvedl poloviční cenu než minule.

Vyklouzl jsem na bulvár.

Bylo mi horko, pověsil jsem si sako přes rameno a posunul klobouk do týla. Už hodinu jsem hledal nějaký *salon de coiffure*. V rue Jacob šplhaly křičící děti přes popelnice. Zastavil jsem se. Nad vchodem nevisel žádný štít, uvnitř bylo šero. Při důkladnějším pohledu jsem však uviděl dvě prostorná křesla, polici s flakony, před ní středně velkého muže s nůžkami. Čekající zákazníci seděli vpravo. Šel jsem dál, ale po několika krocích se otočil a vstoupil dovnitř. Rozhlédl jsem se, ale po ženě s kočičí hlavou ani stopy.

„Hned budete obsloužen, monsieur.“ Maître byl sotva starší než já. Přiléhavý kabátek měl zapínání na straně.

„Tento pán je na řadě ještě před vámi.“

Dva platící zákazníci zakryli třetího. Odešli.

Uviděl jsem opasek s přezkou, černou čepici na kolenou, stříbrnou lebku. Podpatky holínek cvakly, když muž vstal. Holíč ho pohybem vyzval, aby usedl. Pohled sturmbannführera po mně přešel, právě když jsem se chystal vyklouznout ven. Sklesl jsem na židli vedle starého muže s novinami.

„Přeje si monsieur krásný, krátký sestřih?“ zeptal se maître, a jakmile se zákazník posadil, přehodil mu přes ramena ručník.

Důstojník se na sebe bez zájmu díval do zrcadla. Nerozuměl, rukou ukázal, na jaké straně chce přeshku. Holíč mu postříkal zátylek vodou.

Oči mi zalétly k pouzdru s revolverem. Pojistný pístní kroužek se leskl, podobal se hračce. Venku prošli nějakí lidé. Strnuli při pohledu na holičův hřeben pročesávající vlasy esesmana. Cvakání